

УДК 378.04:008]:37.091.313:316.61

DOI <https://doi.org/10.33989/2519-8254.2022.12.278996>

ORCID 0000-0002-9005-2263

ORCID 0000-0002-3055-9812

ДИСЦИПЛІНА «СОЦІОКУЛЬТУРНЕ ПРОЄКТУВАННЯ» У СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ КУЛЬТУРОЛОГА

Віта Дмитренко,

кандидатка історичних наук, доцента, доцентка кафедри культурології;
Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка;

Віталій Дмитренко,

кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри культурології;
Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка

У статті проаналізовано місце та роль дисципліни «Соціокультурне проєктування» у системі професійної підготовки культуролога. Встановлено, що такий чи подібний за назвою курс присутній в освітніх програмах більшості закладів вищої освіти, які готують культурологів; автори переконані, що фахівці з різних навчальних закладів розглядають його як важливу складову професійного формування бакалавра-культуролога. З'ясовано, що сучасний ринок праці потребує проєктно-орієнтованого фахівця, саме тому розробники стандарту вищої освіти за спеціальністю 034 Культурологія перебачили в його структурі ті компетентності, що є основою професійної культури майбутніх культурологів.

Аналіз освітнього контенту низки ЗВО дозволив авторам виокремити завдання, характерні для предмету «Соціокультурне проєктування». До таких віднесено: з'ясування теоретичних і методологічних засад соціокультурного проєктування; аналіз соціокультурної обстановки як передумови проєктного процесу; вивчення різних типів проєктування та оволодіння його практичними (технологічними) навичками. Дослідження змістового наповнення дисципліни показало, що теми, представлені в програмах, поділено на теоретичний та практичний блоки/модулі; зазвичай погодинна перевага надається практичному модулю або ж їх співвідношення рівне. Такий підхід відповідає цілям навчання, заявленим у стандарті вищої освіти, і свідчить, що викладання дисципліни зорієнтоване, передовсім, на формування прикладних умінь. З'ясовано, що набір тем відповідає сучасному стану наукової розробленості проблематики соціокультурного проєктування та методичним підходам до її викладання. Констатовано принципову схожість тематики у програмах різних ЗВО.

Проведено висновок стосовно того, що успішність професійної діяльності культуролога значною мірою залежить від рівня опанування ним технологіями компетентного аналізу конкретної соціокультурної ситуації та навичками розробки й реалізації проєктів і програм, що здатні суттєво покращити існуючу ситуацію в галузі.

Встановлено, що окрім здатності генерувати проєкти, дисципліна «Соціокультурне проєктування» розвиває й інші компетентності, необхідні культурологу; зокрема, під час її вивчення у здобувачів вищої освіти формуються навички презентації продуктів власної професійної діяльності, аналітичні вміння, здатність добирати належну аргументацію, використовуючи актуальні та релевантні джерела тощо.

Ключові слова: вища освіта, професійна підготовка, бакалавр культурології, проєкт, соціокультурне проєктування.

Постановка проблеми. Сьогодні жоден із викладачів вищої школи не заперечує думки про те, що однією з важливих складових підготовки професіонала будь-якої галузі є вдалий добір навчальних дисциплін, при вивченні яких формуються необхідні для фахової діяльності професійні вміння та навички; важливою є така позиція при підготовці

майбутнього культуролога. Враховуючи той факт, що ця професія різнопланова, перелік фахових компетентностей такого спеціаліста різноманітний. Тривалий час їх самостійно визначали випускові кафедри, добираючи для цього необхідний комплекс дисциплін. Утім, у 2020 році було прийнято стандарт вищої освіти зі спеціальності 034 Культурологія, що закріпив перелік та зміст компетентностей випускника, тому питання про вибір дисциплін, які забезпечать їх продукування, стало ще актуальнішим.

У згаданому вище стандарті пункт 8 спеціальних (фахових, предметних) компетентностей передбачає: «Здатність створювати аналітичні звіти, розробляти рекомендації та генерувати проекти (культурно-мистецькі, художні та дозвілєві) щодо об'єктів професійної діяльності, використовуючи актуальну нормативну основу» (*Про затвердження стандарту*, 2020, с. 7). Таким чином, уміння створювати, розробляти й утілювати в життя проекти стає важливою складовою професіоналізму фахівця-культуролога. Зрозуміло, що формування тієї чи іншої компетентності відбувається комплексно, під час вивчення низки дисциплін, але є освітні компоненти, для яких утворення конкретного вміння та навички пріоритетне. Коли йдеться про створення й реалізацію проектів, то такою дисципліною зазвичай стає «Соціокультурне проектування». Перегляд сайтів ЗВО, у яких здійснюють підготовку бакалавра-культуролога, засвідчив, що така чи подібна за змістом дисципліна входить до більшості освітніх програм підготовки фахівців.

Аналіз досліджень і публікацій. Попри велику увагу науковців до власне соціокультурного проектування, в тому числі й з боку культурологів, констатуємо фактичну відсутність публікацій із означеної теми. Серед останніх досліджень, дотичних до неї, виокремимо декілька груп публікацій: до першої віднесемо праці, в яких фокус уваги зосереджено на проблемах генезису української культурології від початку 90-х років ХХ століття до сьогодення. Поміж науковців, які розробляють цю тематику, відзначимо праці Олександра Кравченка (Кравченко, 2019), Лариси Довгої (Довга, 2000), Оксани Маланчук-Рибак (Маланчук-Рибак, 2016), Ольги Кирилової (Кирилова, 2011), Костянтина Кислюка (Кислюк, 2010); в них обговорено питання співвідношення культурології з гуманітарними, соціологічними та мистецтвознавчими дисциплінами; піднято проблеми, пов'язані з сучасним станом і перспективами цієї науки; окреслено предметне поле та специфіку культурологічного дослідження; більшість авторів слушно виокремлюють правову колізію: при наявності культурології в переліку спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів освіти, професія «культуролог» відсутня у Класифікаторі професій ДК 003:2010.

До другої групи належать дослідження, в яких проаналізовано різноманітні аспекти практичної професійної підготовки фахівця-культуролога; серед них виокремимо праці: Ольги Чернявської (Чернявська, 2020), Інни Гурової (Гурова, 2017), Світлани Грипич, Ольги Граб (Грипич, Граб, 2009), Алли Литвиненко (Литвиненко, 2022), Любові Кравченко (Кравченко, & Карапузова, 2009; Кравченко, & Степаненко, 2014).

До третьої групи зараховано підручникові матеріали, присвячені соціокультурному проектуванню; відзначимо підручники Ірини Петрової «Проектування в соціально-культурній сфері» (Петрова, 2007), Наталії Драгомирецької «Управління соціальними та культурними проектами» (Драгомирецька, 2007) та «Соціокультурне проектування в мистецтві: теорія та практика» авторства Ніни Івановської, Валерія Шульгіна та Олександра Яковлева (Івановська, Шульгіна, & Яковлев, 2018). Наявність таких видань є свідченням затребуваності підручників із соціокультурного проектування в освітньому процесі підготовки фахівців-культурологів, мистецтвознавців, управлінців закладами культури тощо.

Водночас, оскільки базою дослідження стали освітньо-професійні програми спеціальності 034 Культурологія, силабуси освітніх компонентів, робочі програми й описи дисципліни, розміщені у відкритому доступі на офіційних сайтах ЗВО, з'ясовано певну невизначеність місця та ролі навчальної дисципліни «Соціокультурне проектування» в системі підготовки фахівця-культуролога, що й стало метою цього дослідження.

Виклад основного матеріалу. Культурологія як дисципліна на пострадянському просторі вперше була представлена на навчально-методичній нараді Міністерства освіти СРСР у 1989 році; в Україні як окрему спеціальність її введено до навчального процесу в Харківському, Київському та Рівненському інститутах культури у 1992-1993 роках (Кравченко, 2019, с. 34, 47). До 2015 року культурологію вважали однією зі спеціальностей галузі знань «Культура та мистецтво» поряд із музеєзнавством, діловодством, бібліотечною справою тощо (Кравченко, 2019, с. 47); нині її віднесено до гуманітарних наук разом із історією та археологією, релігієзнавством, філософією, філологією.

Поширення цієї спеціальності у ЗВО України відбувалося поступово та на різних платформах, внаслідок чого вона набула декількох контекстів: мистецького, педагогічного та гуманітарного; кожна спеціалізація була пов'язана як з академічним обговоренням предметної та методологічної сфери культурології, так і з кадровим потенціалом кафедр, на яких мали готувати фахівців-культурологів. У кожному випадку «вузівська» культурологія формувалася в конкретному предметному контексті, що й зумовлювало її специфіку. Констатуємо, що наразі сформовано два основні вектори професійної спеціалізації здобувачів вищої культурологічної освіти, які визначимо як теоретичний та практичний: перший орієнтують на підготовку науковців, аналітиків, експертів, викладачів, а другий – на формування працівників дозвілєвої або ж соціокультурної сфери у її вузькому розумінні.

Утім, зазначені вище спеціалізації умовні й, попри певні відмінності в підготовці фахівців, мають чимало спільних аспектів, до яких відносимо, зокрема, й формування навичок соціокультурного проектування, необхідних у фаховій діяльності як «теоретикам», так і «практикам», адже основою будь-якої роботи в соціально-культурній сфері є здатність задумати, підготувати й реалізувати культурний проект. Інноваційність і креативність сучасного спеціаліста виявляються, передовсім, через проектну діяльність (Калита, & Заряжко, 2019, с. 139); проект вважають реакцією на запит суспільства та показником спроможності культуролога до творення нового продукту.

Сфера працевлаштування бакалаврів культурології різноманітна – це організаційна, аналітична, дослідницька діяльність у закладах освіти, культури, мистецтва, культурних та креативних індустріях: будинках культури, музеях, бібліотеках, туристичних агенціях (агентствах, фірмах), дитячих дошкільних та позашкільних закладах, професійно-технічних навчальних закладах, а також робота в громадських організаціях, ЗМІ тощо.

Реформа децентралізації, що активно триває в Україні, створює принципово нові можливості для місцевих громад: зростає дохідна база бюджетів, розширюються повноваження органів самоврядування. Усе це вимагає нових підходів до діяльності у сфері культури в першу чергу теперішні зміни актуалізують кадрові питання. В об'єднану територіальну громаду необхідні фахівці, здатні ефективно розпоряджатися коштами, вміти створювати якісне культурне дозвілля для її мешканців, залучати інвестиції через участь у різноманітних грантових програмах. Нині роботодавці прагнуть мати необхідних їм спеціалістів, які б володіли новітніми знаннями в тих чи інших сферах та брали активну участь у проектах, уміли їх складати та просувати. Успішність проекту в соціально-культурній галузі значною мірою залежить від опанування культурологами вміннями й технологіями компетентного аналізу конкретної ситуації, розробки та реалізації проектів і програм, що оптимізують наявну ситуацію (Яковлев, 2016, с. 206-207).

Отже, сучасний ринок праці потребує проектно-орієнтованого фахівця, в тому числі й у галузі культури. Саме тому розробники стандарту вищої освіти зі спеціальності 034 Культурологія перебрали, в його структурі компетентності, що їх необхідно сформулювати у процесі професійної підготовки в ЗВО.

Як зазначали вище, «Соціокультурне проектування» чи подібна за назвою дисципліна, присутня в навчальних планах більшості ЗВО, які готують фахівців-культурологів; вважаємо таку ситуацію свідченням того, що спеціалісти з різних навчальних закладів розглядають цей курс як важливу складову професійної підготовки.

Реалізуючи поставлену в дослідженні мету, ми проаналізували освітній контент трьох ЗВО, які здійснюють підготовку бакалаврів-культурологів: Полтавського

національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка (м. Полтава), Рівненського державного гуманітарного університету (м. Рівне), Волинського (донедавна Східноєвропейського) національного університету імені Лесі Українки (м. Луцьк). Вибір цих навчальних закладів зумовлений низкою чинників. По-перше, станом на 2018 рік 33 ЗВО України здійснювали підготовку бакалаврів зі спеціальності 034 Культурологія (Кравченко, 2019, с. 49). Обрані для аналізу навчальні заклади становлять 9,1% від цієї кількості. Тож із позиції соціологічної вибірки такий відсоток можна вважати репрезентативним для моделювання цілісної картини, проведення узагальнень і формулювання висновків. По-друге, вищеозначені ЗВО складно назвати флагманами вітчизняної культурологічної освіти, на відміну від Київського національного університету культури і мистецтв чи Харківської державної академії культури, їхню діяльність зорієнтовано, передовсім, на задоволення регіональних потреб (Кравченко, & Карапузова, 2009), що вписується в сучасні процеси децентралізації та локалізації; це дозволяє говорити про схожість завдань, методів та цілей підготовки фахівців-культурологів. По-третє, на нашу думку, ці заклади функціонують в рівноцінному соціокультурному середовищі: міста, де вони розташовані, хоча й мають багату історико-культурну спадщину, все ж не є культурно-мистецькими «Мекками» на кшталт Києва, Львова, Одеси чи Харкова, проте всі три області володіють колосальним потенціалом для соціокультурного розвитку, зреалізувати який зможуть випускники-культурологи цих ЗВО.

Аналіз освітнього контенту обраних для дослідження ЗВО дозволив визначити завдання «Соціокультурного проектування»: з'ясування методологічних (теоретичних) засад соціокультурного проектування; аналіз соціокультурної ситуації як необхідної передумови проектного процесу; вивчення різних типів проектування та оволодіння його практичними/технологічними навичками (*Силабус «Соціокультурне проектування», 2020; Силабус освітнього компонента, 2022; Силабус «Соціокультурне проектування», 2020*).

Дослідження змістового наповнення дисципліни показало, що теми, представлені в програмах, зазвичай поділено на теоретичний та практичний блоки/модулі; погодинну перевагу має практичний модуль, або ж їх співвідношення рівне. Такий підхід відповідає цілям навчання, заявленим у стандарті вищої освіти: «підготовка фахівців з культурології, які володіють сучасними теоретичними знаннями та, практичними навичками, необхідними для розв'язання складних соціокультурних задач і практичних проблем» (*Про затвердження стандарту, 2020*).

Теоретичний блок підготовки включає тематику, пов'язану з визначенням поняття «проект» і «проектування»; висвітлює питання проектної культури і проектного мислення; зосереджує увагу на видах проектів і структурі проектної діяльності. Важливою складовою цього модуля є розгляд принципів і методів соціокультурного проектування та вивчення засобів прогнозування, застосовуваних у соціально-культурній сфері.

Практичний блок зосереджений, передовсім, на конкретних фазах створення та реалізації соціокультурних проектів. Як правило, розробники виділяють: діагностичний, прогностичний, власне творчий, промоційний та постреалізаційний етапи. У програмі Рівненського ДГУ увагу приділено також управлінню проектною командою та фінансуванню соціально-культурних проектів (*Силабус «Соціокультурне проектування», 2020*); у програмі Волинського університету виокремлено тему, що розкриває специфіку проектної діяльності в умовах міського соціально-культурного простору (*Силабус «Соціокультурне проектування», 2020*).

Такий зміст освітнього компоненту відповідає сучасному стану наукової розробленості проблематики соціокультурного проектування та методичним підходам до її викладання. Констатуємо принципову схожість тематики у програмах різних ЗВО. Її основою є класична модель, сформульована англійським теоретиком проектування Джоном Крістофером Джонсом, котра передбачає розподіл проектного процесу на три етапи: дивергенція (вивчення проектної ситуації для виявлення інноваційних можливостей вирішення проблемних моментів), трансформація (створення концепцій проекту та

формулювання принципів його реалізації) та конвергенція (вибір оптимального варіанту зі створених концептів) (Джонс Дж. К., 1986, с.88-95). Тож представлені у темах фази проектування є здебільшого її модифікаціями.

Окрім здатності генерувати проекти, «Соціокультурне проектування» розвиває й інші компетентності, необхідні культурологові, зокрема, дисципліна формує у здобувачів вищої освіти навички презентації власної професійної діяльності, аналітичні вміння, здатність надати відповідну аргументацію, використовуючи актуальні та релевантні джерела на що зорієнтована зокрема, програма відповідної дисципліни в Полтавському національному педагогічному університету імені В.Г.Короленка.

Висновки. Таким чином, сучасний успішний культуролог зобов'язаний володіти проектними навичками, формувати які покликана дисципліна «Соціокультурне проектування». Оскільки така дисципліна є в освітніх програмах більшості ЗВО, які готують культурологів, вважаємо, що науковці з різних навчальних закладів розглядають її як важливу складову професійної підготовки бакалавра-культуролога. Детальний аналіз змістового та практичного аспектів дисципліни покладемо в перспективі дослідження.

ЛІТЕРАТУРА

- Грипич, С. Н., & Граб, О. В. (2009). Інформаційно-освітня діяльність наукової бібліотеки РДГУ у процесі підготовки фахівців культурологічної сфери. *Актуальні питання культурології*, 8(1), 49-53.
- Гурова, І. (2017). Проблеми професійного становлення культуролога. *Науковий вісник інституту професійно-технічної освіти НАПН України*, 13, 145-151.
- Джонс, Дж. К. (1986). *Методи проєктування*. Москва: Мир.
- Довга, Л. (2000). «Культура всеосяжна» – культура не осягнута. *Український гуманітарний огляд*, 3, 131-161.
- Драгомирецька, Н. М. (2007). *Управління соціальними та культурними проєктами: навчальний посібник для слухачів спеціальності «державне управління» спеціалізацій «управління в сфері культури» та «соціальна і гуманітарна політика»*. Одеса: Інформ.
- Івановська, Н. В., Шульгіна, В. Д., & Яковлев, О. В. (2018). *Соціокультурне проектування в мистецтві: теорія та практика*. Київ: Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв.
- Калита, Т. В., & Заряжко, Т. В. (2019). Застосування проєктної діяльності у сфері культури. *Культура України*, 64, 138-149.
- Кирилова, О. (2011). Українська культурологія у східно-західних контекстах. *Критика*, 7/8(165/166), 29-35.
- Кислюк, К. В. (2010). Культурологічна освіта в Україні: сучасний стан, проблеми і перспективи. В В. Г. Виткалов (Ред.), *Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку* (Вип. 16(2), с. 174-180). Рівне: РДГУ.
- Кравченко, Л. М., & Степаненко, М. І. (2014). Культурологічна освіта в Полтавському педагогічному: теоретичні засади і досвід. *Імідж сучасного педагога*, 10, 3/7.
- Кравченко, Л., & Карапузова, Н. (2009). Культурологічна освіта на зламі епох: теоретичні й практичні аспекти (про створення Полтавської регіональної культурологічної школи). *Імідж сучасного педагога*, 5, 3/6.
- Кравченко, О. В. (2019). Контраверсійність академічної траєкторії культурології в Україні. В Ю. С. Сабадаш (Ред.), *Сучасна культурологія: актуалізація теоретико-практичних вимірів* (с. 30-64). Київ: Видавництво Ліра-К.
- Литвиненко, А. (2022). Інформаційні технології у професійній діяльності культуролога. *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*, 51, 580-585.
- Маланчук-Рибак, О. (2016). Культурологія і мистецтвознавство: наукові статуси та взаємовпливи. *Вісник ЛНАМ. Культурологія*, 29, 58-70.
- Петрова, І. В. (2007). *Проектування в соціально-культурній сфері*. Київ: Вид-во КНУКІМ.

- Про затвердження стандарту вищої освіти України за спеціальністю 034 «Культурологія» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. № 801. (2020). Взято з <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2021/07/28/034-Kulturolohiya-bakalavr.28.07-1.pdf>.
- Силабус «Соціокультурне проектування». (2020). Рівненський державний гуманітарний університет. Художньо-педагогічний факультет. Кафедра культурології та музеєзнавства. Взято з https://www.rshu.edu.ua/images/vibir_disc/vibir_disc_2019_2020_bak_kktm_10.pdf.
- Силабус «Соціокультурне проектування». (2020). Східноукраїнський національний університет імені Лесі Українки. Факультет культури і мистецтв. Кафедра культурології. Взято з <https://vnu.edu.ua/sites/default/files/2021-03-2020.pdf>.
- Силабус освітнього компонента «Основи соціокультурного проектування». (2022). Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка. Факультет технологій та дизайну. Кафедра культурології. Взято з <http://pnpu.edu.ua/fakultet-tehnologij-ta-dizajnu>.
- Чернявська, О. В. (2020). Підготовка фахівців з культурно-просвітницької роботи в середніх спеціальних навчальних закладах України (50-ті – кінець 80-тих років ХХ ст.). *Імідж сучасного педагога*, 1(190), 61-64.
- Яковлев, О. В. (2016). Зміст соціокультурного проектування в інформаційну добу: досвід Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв. *Культура України*, 52, 201-211.

REFERENCES

- Cherniavska, O. V. (2020). Pidhotovka fakhivtsiv z kulturno-prosvitnytskoi roboty v serednikh spetsialnykh navchalnykh zakladakh Ukrainy (50-ti – kinets 80-tykh rokiv XX st.) [Training of specialists in cultural and educational work in secondary special educational institutions of Ukraine (50s – late 80s of the 20th century)]. *Image of the Modern Pedagogue*, 1(190), 61-64 [in Ukrainian].
- Dovha, L. (2000). «Kultura vseosiazhna» – kultura ne osiahnuta [«Culture is comprehensive» – culture is not comprehended]. *Ukrainskyi humanitarnyi ohliad [Ukrainian humanitarian review]*, 3, 131-161 [in Ukrainian].
- Drahomyretska, N. M. (2007). *Upravlinnia sotsialnyimi ta kulturnymi proektami: navchalnyi posibnyk dlia slukhachiv spetsialnosti «derzhavne upravlinnia» spetsializatsii «upravlinnia v sferi kultury» ta «sotsialna i humanitarna polityka» [Management of social and cultural projects: a study guide for students of the «public administration» specialty, «management in the sphere of culture» and «social and humanitarian policy» specializations]*. Odesa: Inform [in Ukrainian].
- Dzhons, Dzh. K. (1986). *Metody proektirovaniia [Design methods]*. Moskva: Mir [in Russian].
- Hrypych, S. N., & Hrab, O. V. (2009). Informatsiino-osvitnia diialnist naukovoï biblioteky RDHU u protsesi pidhotovky fakhivtsiv kulturnolohichnoi sfery [Informational and educational activities of the scientific library of RDSU in the process of training specialists in the field of cultural studies]. *Aktualni pytannia kulturnolohii [Current issues of cultural studies]*, 8(1), 49-53 [in Ukrainian].
- Hurova, I. (2017). Problemy profesiinoho stanovlennia kulturnoloha [Problems of the professional formation of a culturologist]. *Scientific herald of the Institute of Vocational Education and training of the NAES of Ukraine*, 13, 145-151 [in Ukrainian].
- Ivanovska, N. V., Shulhina, V. D., & Yakovlev, O. V. (2018). *Sotsiokulturne proektuvannia v mystetstvi: teoriia ta praktyka [Sociocultural design in art: theory and practice]*. Kyiv: Natsionalna akademiia kerivnykh kadrov kultury i mystetstv [in Ukrainian].
- Kalyta, T. V., & Zariazhko, T. V. (2019). Zastosuvannia proektnoi diialnosti u sferi kultury [Application of project activities in the field of culture]. *Culture of Ukraine*, 64, 138-149 [in Ukrainian].

- Kravchenko, L. M., & Stepanenko, M. I. (2014). Kulturolohichna osvita v Poltavskomu pedahohichnomu: teoretychni zasady i dosvid [Cultural education in Poltava pedagogical school: theoretical principles and experience]. *Imidzh suchasnoho pedahoha*, 10, 3/7 [in Ukrainian].
- Kravchenko, L., & Karapuzova, N. (2009). Kulturolohichna osvita na zlami epokh: teoretychni y praktychni aspekty (pro stvorennia Poltavskoi rehionalnoi kulturolohichnoi shkoly) [Cultural education at the turn of the century: theoretical and practical aspects (about the creation of the Poltava regional cultural school)]. *Imidzh suchasnoho pedahoha*, 5, 3/6 [in Ukrainian].
- Kravchenko, O. V. (2019). Kontraversiiniist akademichnoi traiektorii kulturolohii v Ukraini [Contraversiveness of the academic trajectory of cultural studies in Ukraine]. In Yu. S. Sabadash (Ed.), *Suchasna kulturolohiia: aktualizatsiia teoretyko-praktychnykh vymiriv [Modern cultural studies: actualization of theoretical and practical dimensions]* (pp. 30-64). Kyiv: Vydavnytstvo Lira-K [in Ukrainian].
- Kyrylova, O. (2011). Ukrainska kulturolohiia u skhidno-zakhidnykh kontekstakh [Ukrainian cultural studies in Eastern-Western contexts]. *Krytyka*, 7/8(165/166), 29-35 [in Ukrainian].
- Kysliuk, K. V. (2010). Kulturolohichna osvita v Ukraini: suchasnyi stan, problemy i perspektyvy [Cultural education in Ukraine: current state, problems and prospects]. In V. H. Vytalov (Ed.), *Ukrainian Culture: the Past, Modern, Ways of Development* (Vol. 16(2), pp. 174-180). Rivne: RDHU [in Ukrainian].
- Lytvynenko, A. (2022). Informatsiini tekhnologii u profesiinii diialnosti kulturoloha [Information technologies in the professional activity of a culturologist]. *Topical issues of the humanities: an intercollegiate collection of researchers working with young people with Drohobych workers at Ivan Franko University*, 51, 580-585 [in Ukrainian].
- Malanchuk-Rybak, O. (2016). Kulturolohiia i mystetstvoznavstvo: naukovy statusy ta vzaiemovplyvy [Cultural studies and art studies: scientific statuses and mutual influences]. *Bulletin of the Lviv National Academy of Arts. Culturology*, 29, 58-70 [in Ukrainian].
- Petrova, I. V. (2007). *Designing in the social and cultural sphere [Designing in the social and cultural sphere]*. Kyiv: KNUKIM publishing house [in Ukrainian].
- Pro zatverdzhennia standartu vyshchoi osvity Ukrainy za spetsialnistiu 034 «Kulturolohiia» dlia pershoho (bakalavrskoho) rivnia vyshchoi osvity [On the approval of the standard of higher education of Ukraine in specialty 034 «Cultural Studies» for the first (bachelor's) level of higher education]. № 801. (2020). Retrieved from <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2021/07/28/034-Kulturolohiya-bakalavr.28.07-1.pdf> [in Ukrainian].
- Sylabus «Sotsiokulturne proektuvannia» [Syllabus «Socio-cultural design»]. (2020). *Rivnenskyi derzhavnyi humanitarnyi universytet. Khudozhno-pedahohichnyi fakultet. Kafedra kulturolohii ta muzeieznavstva [Rivne State Humanities University. Art and Pedagogical Faculty. Department of Cultural Studies and Museum Studies]*. Retrieved from https://www.rshu.edu.ua/images/vibir_disc/vibir_disc_2019_2020_bak_kktm_10.pdf [in Ukrainian].
- Sylabus «Sotsiokulturne proektuvannia» [Syllabus «Socio-cultural design»]. (2020). *Skhidnoukrainskyi natsionalnyi universytet imeni Lesi Ukrainky. Fakultet kultury i mystetstv. Kafedra kulturolohii [Eastern Ukrainian National University named after Lesya Ukrainka. Faculty of Culture and Arts. Department of cultural studies]*. Retrieved from <https://vnu.edu.ua/sites/default/files/2021-03-2020.pdf> [in Ukrainian].
- Sylabus osvitnoho komponenta «Osnovy sotsiokulturnoho proiektuvannia» [Syllabus of the educational component «Fundamentals of socio-cultural design»]. (2022). *Poltavskyi natsionalnyi pedahohichnyi universytet imeni V. H. Korolenka. Fakultet tekhnologii ta dizainu. Kafedra kulturolohii [Poltava National Pedagogical University named after V. G. Korolenko. Faculty of Technology and Design. Department of cultural studies]*. Retrieved from <http://pnpu.edu.ua/fakultet-tehnologij-ta-dizajnu> [in Ukrainian].

Yakovlev, O. V. (2016). Zmist sotsiokulturnoho proektuvannia v informatsiinu dobu: dosvid Natsionalnoi akademii kerivnykh kadriv kultury i mystetstv [The content of socio-cultural planning in the information age: the experience of the National Academy of Culture and Arts Managers]. *Culture of Ukraine*, 52, 201-211 [in Ukrainian].

THE DISCIPLINE «SOCIO-CULTURAL DESIGN» IN THE SYSTEM OF PROFESSIONAL TRAINING OF A CULTUROLOGIST

Vita Dmytrenko,

Candidate of Historical Sciences, Associate Professor of the Cultural Studies Department;
Poltava V.G. Korolenko National Pedagogical University;

Vitalii Dmytrenko,

Candidate of Historical Sciences, Associate Professor of the Cultural Studies Department;
Poltava V.G. Korolenko National Pedagogical University

The article analyzes the place and role of the discipline «Socio-cultural design» in the system of professional training in cultural studies. It has been established that this course or a similar one by name is present in the educational programs of the majority of higher educational institutions that train cultural specialists. We believe that specialists from various educational institutions regard it as an essential component of the professional education of a bachelor of cultural studies. It has been found that the modern labor market needs a project-oriented professional which is why the developers of the standard of higher education in the specialty 034 Cultural studies have foreseen in its structure the competencies that form such a specialist.

The analysis of the educational content of some higher educational institutions has made it possible to single out the tasks characteristic of the subject «Socio-cultural design». These include elucidation of the theoretical and methodological foundations of socio-cultural design; analysis of the socio-cultural environment as a prerequisite for the project process; studying different types of design and mastering practical (technological) design skills. The study of the discipline content has showed that the topics presented in the programs are divided into theoretical and practical blocks/modules. Usually, the hourly preference is given to the practical module or their ratio is equal. This approach corresponds to the goals of education stated in the standard of higher education and shows that its teaching is oriented, first of all, to the formation of applied skills. It has been established that the selection of topics corresponds to the current state of scientific development of the issues of socio-cultural design and methodical approaches to its teaching. We note the fundamental similarity of the subjects in the programs of different higher education institutions.

We believe that the success of a culturologist's professional activity largely depends on the level of his mastery of the technologies of competent analysis of a specific socio-cultural situation and the skills of developing and implementing projects and programs capable of significantly improving the existing situation.

It has been established that, in addition to the ability to generate projects, «Socio-cultural design» develops other competencies necessary for a cultural researcher. In particular, during its study, students of higher education develop skills in presenting the products of their professional activities, analytical skills, the ability to select appropriate arguments using current and relevant sources, etc.

Keywords: higher education, culturologist, project, professional training, socio-cultural design.

Надійшла до редакції 23.08.2022 р.